חדר בריחה לבני נוער • חנוכה

תעלומת הכד החשמונאי

נעלם!

כד שמן בן 2,000 שנה נעלם מהמוזיאון, 8 דקות לפני פתיחת התערוכה.

4 חשודים. 7 ראיות. 40 דקות.

גילאי 12+ | לכיתה או למשפחה | צוותים של 4–10

תיק חקירה 164 • סודי

מדריך למנחה

להורה, למורה או למדריך – הדף הזה לא לשחקנים

על המשחק

חדר בריחה "על השולחן" לגילאי 12 ומעלה, ל־40 דקות – מתאים לשיעור, לתנועת נוער או לערב משפחתי. השחקנים הם צוות חוקרים שפותר 7 ראיות ומגלה **מי לקח את הכד, איפה הוא ולמה** – ואת **הקוד בן 4 הספרות** של הכספת.

הכנה – 10 דקות

1. **גודל צוות: 4–10 שחקנים.** כיתה של 14 – 2 צוותים; כיתה של 40 – 4 צוותים של 10. לכל צוות מדפיסים תיק: תיקי החשודים, 7 הראיות ודוח החקירה (9 דפים). אפשר בשחור־לבן.
2. מכניסים כל תיק לתיקייה או למעטפה גדולה. תגי החוקר, השלט לדלת והתעודה – פעם אחת לכל הקבוצה.
3. כרטיסי הרמזים נשארים אצלכם. אפשר "למכור" רמז תמורת דקה עונשין.
4. "הכספת": קופסה עם הפתעה קטנה (מטבעות שוקולד, סופגניות). בכיתה – הצוות הראשון שמגיש דוח נכון מנצח.

מהלך המשחק

קוראים בקול את התדריך (3 דק׳) ומפעילים טיימר ל־40 דקות. מומלץ שהצוות יתחלק לזוגות, וכל זוג יקבל ראיה – ואז כולם נפגשים כדי לחבר את התמונה. זה חלק מהכיף. בסוף כל צוות ממלא את דוח החקירה ומגיש לכם.

פתרונות

ראיה	שם	סוג	ספרה	מה זה מוכיח
1	המסר המוצפן	צופן אתב״ש	5	השומר חף מפשע
2	יומן הכניסות	היגיון וזמנים	2	בבניין היו רק נעמה ומאיה
3	המייל של האוצר	מסר נסתר (ראשי שורות)	7	–
4	מפת המוזיאון	קואורדינטות	3	–
5	טביעת הנעל	השוואת ראיות	–	רק מאיה ויואב נועלים סוליה כזו
6	הטלפון בלובי	מקלדת בשפה הלא נכונה	–	המניע: לבדוק אם נשאר שמן בכד
7	תמונות המצלמה	סידור לפי זמן	–	הכד במחסן

הפתרון המלא

הגנבת: מאיה ברק • הקוד: 5 - 2 - 7 - 3

למורות ולמדריכים: המשחק מתבגל קריאה מדוקדקת. היסק לוגי, עבודה עם טבלאות ומפות ועבודת צוות – ומכיר את צופן אתב״ש, שמופיע כבר בספר ירמיהו. בסוף אפשר לקרוא את "מכתב סגירת התיק" ולשוחח: איך הגעתם לפתרון? מי עשה מה בצוות?

תעתומת תיכי החשמונאי • תיק 164 • אחוות משקיעות • mashkiot.co.il

תיק חקירה 164 • סודי

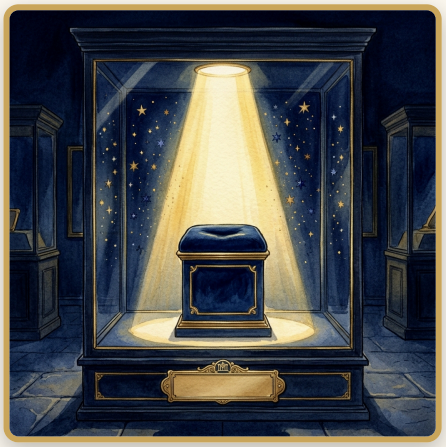
תדריך המבצע

קוראים בקול לפני שמפעילים את הטיימר

אל: צוות החקירה
מאת: מפקדת יחידת חקירות עתיקות
נושא: **היעלמות הכד החשמונאי**

סודי ביותר

לפני חודשיים, בחפירה ליד מודיעין – עירם של החשמונאים – נמצא **כד שמן קטן וחתום**, בן יותר מ־2,000 שנה. ממצא נדיר במיוחד: אולי כד כמו זה שמסופר עליו בנס חנוכה.

צילום מזירת האירוע, 22:00

ראיה

הערב היה אמור הכד להיות הכוכב של תערוכת החנוכה במוזיאון. אבל בשעה **21:52** כבו מצלמות האבטחה ל־8 דקות בדיוק. כשחזרו לפעול – **ויטרינת הזכוכית הייתה ריקה.**

הדלתות היו נעולות מבחוץ, ולכן הכד לא יצא מהבניין. מישהו מתוך הצוות לקח אותו – והחביא אותו בכספת שרק הוא מכיר את הקוד שלה.

לפניכם 4 חשודים ו־7 ראיות. המשימה שלכם:

1. **לגלות מי לקח את הכד – ולמה**
2. **למצוא איפה הוא מוחבא**
3. **לפענח את הקוד בן 4 הספרות**

טיפ מהמפקדת: אף ראיה לא פותרת את התיק לבד. חברו את הפרטים – והתחלקו בעבודה.

בהצלחה,

המפקדת ר. חשמונאי

⏱ 00:40:00

תיק חקירה 164 • סודי

תיקי החשודים

כל ארבעת החשודים היו קשורים לתערוכה. אחד מהם משקר.

חשוד/ה מס׳ 1

תיק 164

נעמה לוי

ארכיאולוגית ראשית

מצאה את הכד בחפירה. נשארה לעבוד במעבדה עד מאוחר.

נעליים בערב האירוע
נעלי הליכה

בחקירה:
"הייתי במעבדה כל הערב. לא שמעתי כלום."

164-01

חשוד/ה מס׳ 2

תיק 164

יואב כהן

שומר הלילה

עובד במוזיאון 12 שנה. אחראי על המצלמות והדלתות.

נעליים בערב האירוע
מגפי עבודה

בחקירה:
"יצאתי לסיור בחניון, כמו בכל ערב."

164-02

חשוד/ה מס׳ 3

תיק 164

מאיה ברק

סטודנטית מתמחה

סטודנטית לארכיאולוגיה. עזרה להכין את התערוכה.

נעליים בערב האירוע
נעלי ספורט

בחקירה:
"באתי רק לסדר את השלטים בתערוכה."

164-03

חשוד/ה מס׳ 4

תיק 164

אבי שגיא

אוצר המוזיאון

אחראי על התערוכה. הוא זה ששלח את המייל לצוות.

נעליים בערב האירוע
נעלי עור

בחקירה:
"הלכתי הביתה מוקדם. הייתי עייף."

164-04

ראיה 1

המסר המוצפן

פתק שנמצא בפח של חדר האבטחה

בפח של חדר האבטחה נמצא פתק קרוע. המילים בו לא נראות כמו עברית רגילה... זה **צופן אתב"ש** – אחד הצפנים העתיקים בעולם, שמופיע כבר בתנ"ך: **א** מתחלפת ב־**ת**, **ב** ב־**ש**, וכן הלאה.

מפתח הצופן – כל אות מתחלפת באות שמולה

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל

הפתק שנמצא • כתבו מתחת לכל אות את האות המפוענחת

צ ח ו ג צ

צ מ ת ס י ב

צ ב פ י ג ס ו י ו ב ז

לדוח החקירה
הספרה שגיליתם

ראיה 2

תיק חקירה 164 • סודי

יומן הכניסות

מי היה בפנים כשהמצלמות כבו?

זה יומן כרטיסי הכניסה של המוזיאון. כל עובד מעביר כרטיס כשהוא נכנס וכשהוא יוצא. הדלתות היו נעולות – אי אפשר היה להיכנס או לצאת בלי כרטיס.

שעה	שם	פעולה
19:00	**יואב כהן**	תחילת משמרת – נכנס
20:58	**נעמה לוי**	כניסה
21:05	**אבי שגיא**	כניסה
21:30	**אבי שגיא**	יציאה
21:40	**מאיה ברק**	כניסה
21:45	**יואב כהן**	יציאה לסיור בחניון
21:52	**⚠ מערכת**	**המצלמות כבו**
22:00	**✓ מערכת**	**המצלמות חזרו לפעול**
22:05	**נעמה לוי**	יציאה
22:10	**יואב כהן**	חזר מהסיור
22:15	**מאיה ברק**	יציאה

כמה אנשים היו בתוך הבניין בזמן שהמצלמות היו כבויות?

ומי הם? _____

לדוח החקירה

מספר האנשים בבניין = הספרה

ראיה 3

תיק חקירה 164 • סודי

המייל של האוצר

נשלח לכל הצוות בבוקר יום האירוע

המייל הזה נשלח לכל הצוות בבוקר יום האירוע. במבט ראשון – מייל רגיל לגמרי. אבל מישהו סימן אותו בעיפרון וכתב בצד: *"תסתכלו עליו מהצד..."*

מאת: אבי שגיא, אוצר המוזיאון
אל: צוות התערוכה
נושא: הערב הגדול! 🕎

שלום לכולם,

הערב נפתחת תערוכת החנוכה המיוחדת שלנו, ואני מתרגש מאוד.

סוף סוף הכד החשמונאי יוצג לקהל הרחב, אחרי חודשים של עבודה.

פריטים נוספים יגיעו מהמחסן מחר בבוקר – נא לפנות להם מקום.

רק צוות מורשה רשאי להיכנס לחדר התצוגה לפני הפתיחה.

המצלמות יעברו בדיקה תקופתית קצרה בסביבות השעה עשר.

שימו לב לנעול את כל הדלתות כשאתם יוצאים מהבניין.

בבקשה לא להשאיר כוסות קפה ליד המוצגים (כן, אני מדבר עלייך...).

עם המון תודה לכולכם על העבודה הקשה – יהיה ערב מרגש!

אבי

מה המסר הנסתר? _____

לדוח החקירה
המספר במסר הנסתר

ראיה 4

מפת המוזיאון

המסלול של הטלפון הלא מזוהה

הטלפון של הגנב התחבר לרשת האלחוטית של המוזיאון. כך נרשמו ארבעה מקומות שבהם הוא היה בזמן שהמצלמות כבויות. מצאו כל מקום במפה וכתבו את האות שבו.

	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח
1	ס	ל	ט	ז	ס	ת	כ	ר
2	י	ס	ת	א	ש	א	פ	ה
3	ה	ל	ז	י	ת	ב	ד	ת
4	ב	ע	כ	ח	ג	ל	צ	ה
5	ר	ש	ד	ו	ה	ז	ב	י
6	ל	ט	א	ת	ז	ע	ב	כ
7	ס	ה	ד	ג	ע	א	צ	ס
8	ט	א	ג	ה	ג	פ	ס	ע

מעבדה · מחסן · משרדים · מדר התצוגה · אולם החנוכה · לובי וכניסה

יומן הרשת • טלפון לא מזוהה

21:53	ה2	☐
21:55	ו4	☐
21:57	ד5	☐
21:59	ב5	☐

אות = עמודה (למעלה)
מספר = שורה (בצד)

המילה שיצאה: _____ ובאיזה חדר התחיל הגנב?

_____

לדוח החקירה
המילה היא מספר – כתבו אותו בספרה

☐

תיק חקירה 164 • סודי

טביעת הנעל

ראיה מזירת האירוע

ליד הוויטרינה הריקה נמצאה טביעת נעל חלקית על רצפת השיש. אי אפשר לקרוא את המידה – אבל את **דוגמת הסוליה** רואים היטב.

ראיה מזירת האירוע

טביעת נעל ליד הוויטרינה

לא לגעת!

הנעליים שצולמו אצל החשודים באותו ערב

נעמה לוי

נעלי הליכה • 39

☐ מתאים ☐ לא

יואב כהן

מגפי עבודה • 44

☐ מתאים ☐ לא

מאיה ברק

נעלי ספורט • 38

☐ מתאים ☐ לא

אבי שגיא

נעלי עור • 43

☐ מתאים ☐ לא

של מי יכולה להיות הטביעה? _____

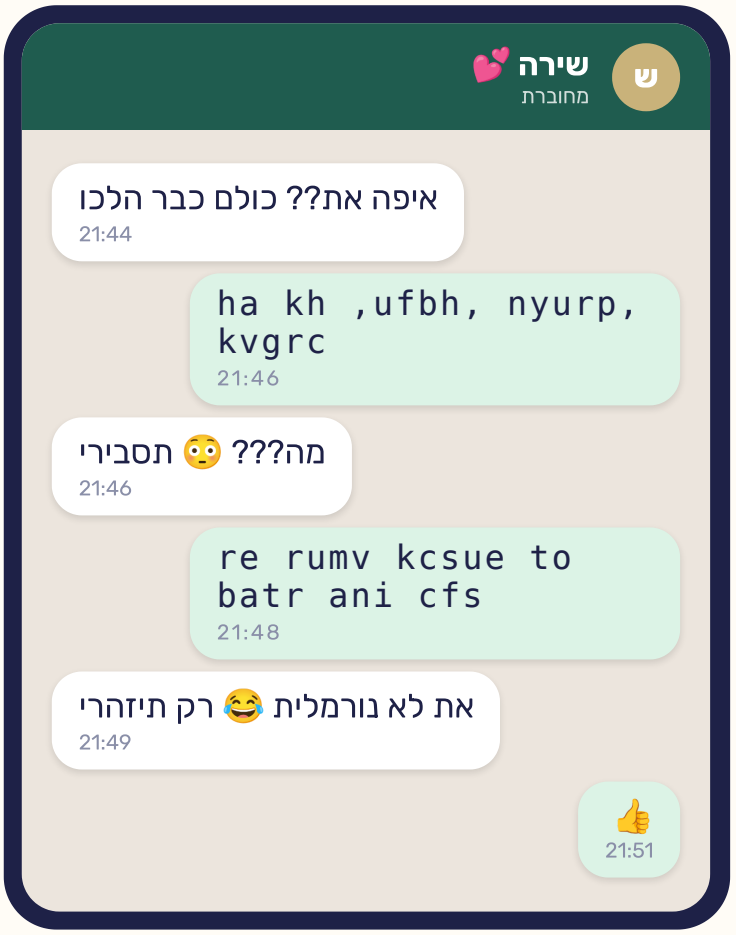
ראיה 6

תיק חקירה 164 • סודי

הטלפון בלובי

מישהו שכח להחליף שפה

בלובי נמצא טלפון שאיש לא דרש. על המסך פתוחה שיחה – אבל מי ששלח את ההודעות שכח להחליף את המקלדת לעברית! מצאו כל אות באנגלית במקלדת, וכתבו את האות העברית שעל אותו מקש.

פענוח הודעה 1

_____

_____

פענוח הודעה 2

_____

_____

טיפ: הרווחים נשארים במקום – כל רצף אותיות הוא מילה.

המקלדת • אנגלית למעלה, עברית למטה

E ק	R ר	T א	Y ט	U ו	I ן	O ם	P פ						
A ש	S ד	D ג	F כ	G ע	H י	J ח	K ל	L ך	; ף				
Z ז	X ס	C ב	V ה	B נ	N מ	M צ	, ת	. ץ					

למה הגנב לקח את הכד? _____

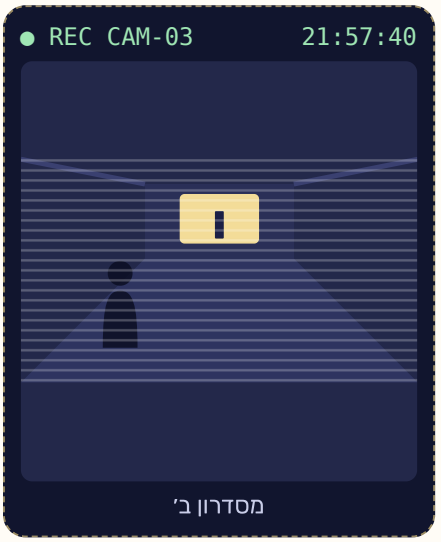
ראיה 7

תיק חקירה 164 • סודי

תמונות המצלמה

הרגעים האחרונים לפני שהמסך החשיך

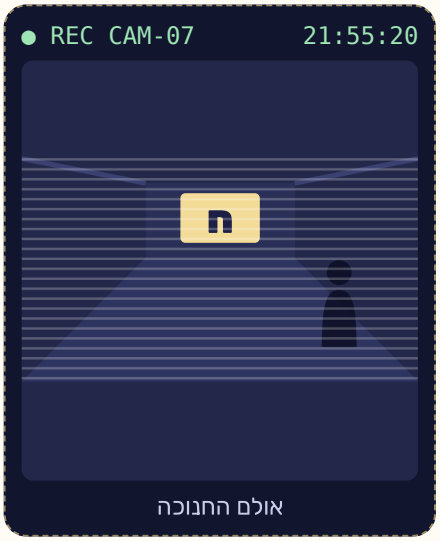
המצלמות הראשיות כבו ב־21:52 – אבל מצלמת גיבוי קטנה במסדרון המשיכה לצלם, ושמרה 5 תמונות. הן התערבבו! גזרו אותן, סדרו לפי השעה מהמוקדמת למאוחרת, וקראו את האותות שעל השלטים.

שימו לב!

הדמות בתמונות היא הגנב – בדרך למקום המחבוא. השלטים מסמנים את חדרי המוזיאון.

האותיות לפי סדר הזמן (מימין לשמאל)

1	2	3	4	5

איפה הוחבא הכד? _____

תיק חקירה 164 • סודי

דוח החקירה הסופי

ממלאים כצוות ומגישים למנחה. רק דוח מלא ונכון סוגר את התיק!

שם הצוות _____ זמן _____

1 • מי לקח את הכד? סמנו אחד

☐ נעמה לוי

☐ יואב כהן

☐ מאיה ברק

☐ אבי שגיא

2 • הקוד של הכספת – לפי סדר הראיות

ראיה 4	ראיה 3	ראיה 2	ראיה 1

3 • איפה הכד?

_____

4 • למה הגנב/ת לקח/ה אותו?

_____

כרטיסי רמזים

למנחה בלבד

גזרו וקפלו. המנחה שומר/ת את הכרטיסים – רמז ניתן רק כשצוות באמת תקוע.

רמז לראיה 1

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

"...ד"ר הופמן
תואר שהתחתן (לכאורה). הופיע תחת
דמות בדויה, כך אנו למדים מרשימת

רמז לראיה 2

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

ז. .נכנס לבית הקפה ב־21:53. תואר הראשון הוא ש,
?22:00 עד אז, אין לו אלי
מצא את השלט שהיה תחת

רמז לראיה 3

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

את הקוד – לילה או
תואר הראשון שלו כך שווה, מקומקם
.חמה

רמז לראיה 4

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

.2ה. הרחוב הראשון: ה
השלוש (בצד). הרחוב הראשון הוא
תואר הוא הרחוב (לכאורה), המסגר הוא

רמז לראיה 5

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

אך המסכן על המיטה – רק על הדיוקן
?המאוחר כמה לילדים. כמה לילדים

רמז לראיה 6

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

המאוחר ב"ש כי...״
1 הוא הראשון שלילי. ת = א, ח = י, ו
את כל אחד אחרון על המקום ואחד

רמז לראיה 7

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

– ושמיכה הוא שם של חתך בשוואל.

רמז לזיהוי הגנב

מקפלים כאן • עולה דקה עונשין

ה, שומע כל השלושה הזוכרים בבניין (לאחר
2) ואז השלושה הראשונים המאוחרים (לאחר
?5)

חקירה • אין כניסה • זירת חקירה • אין כניסה • זירת חקירה • אין כניסה • זירת

שלט לדלת • תולים לפני שמתחילים

יחידת
חקירות עתיקות

חקירה פעילה: **תיק 164**

הכניסה לחוקרים מורשים בלבד

חקירה • אין כניסה • זירת חקירה • אין כניסה • זירת חקירה • אין כניסה • זירת

תגי חוקרים

גזרו, וכל חוקר/ת בוחר/ת תפקיד בצוות. אפשר לתלות על שרוך או להצמיד לחולצה 🔍

יחידת חקירות עתיקות
תג חוקר/ת

תמונה / ציור

שם

תפקיד בצוות

מספר תג

תפקידים: מפענח/ת • בלש/ית • שומר/ת זמן • כותב/ת דוח

יחידת חקירות עתיקות
תג חוקר/ת

תמונה / ציור

שם

תפקיד בצוות

מספר תג

תפקידים: מפענח/ת • בלש/ית • שומר/ת זמן • כותב/ת דוח

יחידת חקירות עתיקות
תג חוקר/ת

תמונה / ציור

שם

תפקיד בצוות

מספר תג

תפקידים: מפענח/ת • בלש/ית • שומר/ת זמן • כותב/ת דוח

יחידת חקירות עתיקות
תג חוקר/ת

תמונה / ציור

שם

תפקיד בצוות

מספר תג

תפקידים: מפענח/ת • בלש/ית • שומר/ת זמן • כותב/ת דוח

יחידת חקירות עתיקות
תג חוקר/ת

תמונה / ציור

שם

תפקיד בצוות

מספר תג

תפקידים: מפענח/ת • בלש/ית • שומר/ת זמן • כותב/ת דוח

תיק 164 • נסגר בהצלחה

תעודת חוקר/ת מצטיין/ת

מוענקת לצוות

שפענח את צופן אתב"ש, עקב אחרי הראיות,

חשף את האמת – **והחזיר את הכד החשמונאי למקומו.**

ר. חשמונאי

מפקדת היחידה

התיק נסגר ✦ 164 ✦

זמן: _____

תאריך

תיק חקירה 164 • סודי

מכתב סגירת התיק

קוראים רק אחרי שכל הצוותים הגישו דוח

התיק נסגר

אל: צוות החקירה • מאת: המפקדת

כל הכבוד, חוקרים! פתרתם את התיק.

מה קרה באמת? יואב השומר היה בחניון – הפתק המוצפן שלו ("השומר חף מפשע") הוכיח את זה. אבי האוצר יצא מהבניין עוד ב־21:30. בזמן שהמצלמות כבו היו בפנים רק **נעמה ומאיה**. וטביעת הנעל? סוליית זיגזג – כמו נעלי הספורט של **מאיה**.

מאיה ידעה מהמייל של אבי שהמצלמות ייכבו לבדיקה בסביבות עשר. מצלמת הגיבוי והטלפון הראו את הדרך שלה: מחדר התצוגה, דרך אולם החנוכה – אל **המחסן**, שם החביאה את הכד בכספת.

אבל למה? את זה גילה הטלפון שנשכח בלובי. כשנחקרה, מאיה הודתה: "רציתי לבדוק בשקט, רק לרגע, אם יש בכד שאריות של שמן – בדיוק כמו בסיפור החנוכה. ידעתי שאם אבקש, יגידו לי לא."

הכד חזר בשלום לוויטרינה, התערוכה נפתחה בזמן – ובבדיקת המעבדה נמצאו בכד באמת שרידים של שמן זית בן 2,000 שנה. 🕎

לשיחה בסוף המשחק

איזו ראיה הייתה הכי קשה? איך התחלקתם בעבודה? ומה דעתכם על מאיה – סקרנות מדעית, או גניבה לכל דבר?